

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка**

Фінансово-економічний факультет

Наукова робота

на тему:

**Мале та середнє підприємництво:
залучення молоді до реалізації програми його
розвитку**

Виконала:
студентка групи 301-ФМ
Бічуріна О.П.

Науковий керівник:
асистент кафедри міжнародної економіки
Попова Ю.М.

Голова профкому студентів та аспірантів
Ніконов А.В.

Полтава 2008

План

1. Вступ
2. Передумови та сучасний стан розвитку малого підприємництва в Україні.
3. Аналіз економічних даних.
4. Аналіз можливих програм розвитку.
5. Висновки та пропозиції.

Постановка проблеми. Важливим напрямком економічних реформ в Україні є створення сприятливого середовища для формування та функціонування суб'єктів малого та середнього підприємництва, які є одним з дійових засобів розв'язання першочергових соціально-економічних проблем. Серед них можна назвати: прискорення структурної перебудови економіки; забезпечення насиченості ринку товарами та послугами; створення конкурентного середовища; істотне поповнення місцевих бюджетів; створення додаткових робочих місць; вирішення питання зайнятості в кризових регіонах, які є потенційними осередками високого рівня структурного безробіття; поліпшення загальних параметрів інвестиційного клімату; забезпечення ефективного використання місцевих сировинних ресурсів.

У сучасних умовах кризових явищ в економіці та обмеженості фінансових ресурсів найшвидше і найефективніше вирішуватимуть ці проблеми саме суб'єкти господарювання малого та середнього бізнесу — малі підприємства, які не потребують великого стартового капіталу і мають високу оборотність ресурсів. На сьогодні у ринковому середовищі формуються сприятливі об'єктивні передумови для подальшого розвитку малого та середнього бізнесу. Зарубіжний досвід підтверджує ефективність існування сектора малих та середніх підприємств в сучасній економіці. Будь-яка здорова економічна система не може обійтись без балансу великого та малого бізнесу.

Молодь, зокрема студентство – це саме та соціальна група, яка зацікавлена у розвитку малого та середнього бізнесу, адже ця категорія підприємств вимагає менших фінансових ресурсів та затрат на створення, ніж підприємства інших організаційно-правових форм. Крім того, ця соціальна група володіє значним потенціалом, реальними ідеями, які можуть підняти економіку нашої держави. Постає лише питання: як молодій людині створити підприємство, не маючи власного стартового капіталу, маючи натомість досить перспективний бізнес-проект? На це та інші актуальні для молоді питання ми спробуємо знайти відповідь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку малого підприємництва в Україні займалися І.А. Вдовиченко, Н.П. Коротенко, В.В. Мортиков, А.М Моклякова, Р.І. Жовновач, Р.І. Рибчак, З.І. Варналій, О.В. Подзерей, Ю. Долгоруков, О. Кусман.

Так, наприклад, Ю. Долгоруков досліджував проблеми структури власності малих та середніх підприємств, наголошував на необхідності «переходу до промислової політики інтеграції підприємств».

Н.П. Кротенко зосередив увагу на порівнянні умов, створених для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та країнах ЄС.

В.В. Мортиков та А.М Моклякова аналізували насамперед бюджетні обмеження діяльності підприємства.

Проте, всі ці учені в переважній більшості розглядали теоретичні та організаційні проблеми розвитку малого та середнього підприємництва, і залишили поза увагою можливості молоді у формуванні та реалізації програм розвитку даного виду діяльності.

Постановка завдання. Завданнями даної наукової роботи є:

- ✓ аналіз існуючих програм розвитку малого бізнесу в Україні;
- ✓ дослідження світового досвіду у сприянні та підтримці цього виду підприємництва;
- ✓ аналіз сучасного стану реалізації програм розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та Полтавській області;
- ✓ розробка рекомендацій щодо інноваційних підходів до залучення молоді до формування та реалізації програм розвитку малого та середнього бізнесу на рівні територіальної громади.

Об'єктом дослідження є сукупність факторів, які впливають на розвиток малого та середнього бізнесу в державі і Полтавській області, вплив вищих навчальних закладів і органів державної влади на залучення студентської молоді до реалізації програми розвитку малого та середнього бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-командна система управління в Україні, як і в цілому у колишньому СРСР, протягом усієї історії свого існування ставила непереборні перепони підприємству. В умовах цієї системи держава монополізує всю господарську діяльність. Практично всі підприємницькі функції були зосереджені в руках партійно-державної влади.

Концентрація державної влади у верхніх ешелонах організаційно-управлінської піраміди автоматично звузила майже до нуля вільне господарювання, стримуючи пошук та ініціативу. Все це призвело до занепаду господарської культури суспільства. Командно-адміністративна система породила не лише антипідприємницьку, а й антиінноваційну, бюрократичну, консервативну господарську культуру.

У зв'язку з цим постала складна проблема психологічного й культурологічного характеру, а саме: подолання антипатії суспільства до підприємництва [1].

Важливими передумовами розвитку підприємництва є подальша демократизація та урізноманітнення форм власності, подолання недоторканності принципу підпорядкування нижчих економічних структур вищим, формування повноцінного конкурентного ринку, забезпечення законних прав господарств тощо.

Але з розвитком в Україні ринкових відносин та у період економічної кризи, коли великі державні та приватні підприємства втрачають можливість нарощувати економічні ресурси, у зв'язку з недосконалістю правової бази, застарілого виробничого обладнання та політичних бар'єрів, з'являються малі та середні підприємства, які розвивають внутрішню інфраструктуру та сприяють розбудові економіки України.

Однією з характерних рис економічної політики переважної більшості постсоціалістичних країн став пріоритетний розвиток підприємств малого та середнього бізнесу. Адже він виконує низку важливих соціально-економічних функцій:

✓ сприяння процесам демонополізації, приватизації та роздержавлення економіки, стимулювання розвитку економічної конкуренції;

✓ залучення до економічного обороту матеріальних, природних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів, які «випадають» з поля зору великих компаній;

✓ поліпшення становища на ринках шляхом забезпечення еластичності їхньої структури, врегулювання попиту, пропозицій і цін;

✓ вивільнення великих підприємств від виробництва нерентабельної для них дрібносерійної та одиничної продукції, підвищення тим самим ефективності їхньої діяльності, гнучкості виробництва, зменшення комерційного ризику;

✓ стимулювання ділової активності населення та розвитку середнього класу, який становить соціальну базу економічних реформ, забезпечує стабільність суспільства; протидія розвитку утриманської психології, всебічне сприяння розвитку людського капіталу;

✓ забезпечення додаткових робочих місць, подолання прихованого безробіття, надання роботи працівникам, вивільненим під час реструктуризації великих підприємств;

✓ пом'якшення соціальної напруженості завдяки послабленню майнової диференціації та підвищенню рівня доходів населення;

✓ сприяння процесу демократизації суспільства, раціоналізації системи економічної організації управління

Згідно з Національною програмою сприяння розвитку малих підприємств в Україні, основними чинниками, які заважають розвитку малого підприємництва, є:

- відсутність чітко сформульованої в системі правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва;

- збільшення адміністративних бар'єрів (реєстрація, ліцензування, сертифікація, системи контролю і дозвільної практики, регулювання орендних відносин тощо);
- відсутність реальних та дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки;
- надмірний податковий тиск і обтяжлива система звітності;
- невпевненість підприємців у стабільності умов ведення бізнесу;
- надмірне втручання органів державної влади в діяльність суб'єктів господарювання [4].

Наведені чинники фактично відображають результати опитувань представників малого бізнесу, хоча ієрархія проблем в останніх дещо інша. Зокрема, за результатами опитування, проведеного фахівцями Міжнародної фінансової корпорації, основними перешкодами в діяльності малих підприємств були:

- високі ставки податку – на думку 83 % опитаних;
- велика кількість податків – 68 %;
- низький попит на продукцію – 46 %.
- часті зміни у формах звітності – 39 %;
- велика кількість ліцензованих видів діяльності – 38 %;
- перевірки державними органами – 38 %;
- складність отримання кредиту – 36 %.

Серед решти вказаних опитуваними причин фігурували: тиск з боку кримінальних елементів (25 %), недостатність ділової інформації (12 %), недостатність управлінських знань (8 %) [12].

Слід особливо зауважити, що основні обмеження ділової активності в Україні лежать не лише суто у сфері регуляторної політики. Такими обмеженнями є також:

- невпорядкованість відносин власності;

- вузькість ринків збуту;
- нерозвиненість ринкової інфраструктури та збутової інфраструктури підприємств;
- нерозвиненість конкурентного середовища та недобросовісна конкуренція;
- платіжна криза;
- нестача власних обігових коштів та низька доступність кредитних ресурсів;
- дефіцит інвестиційних ресурсів, відсутність мотивації до інвестиційної та інноваційної діяльності;
- недостатність професійної кваліфікації керівництва підприємств, фахівців з фінансового забезпечення, організації виробництва і збуту;
- відсутність економічного механізму сполучення інтересів держави і підприємців, слабка взаємодія державних і підприємницьких структур;
- дефіцит вірогідної ділової інформації тощо.

Вищевказані обмеження ускладнюють прибуткову довгострокову діяльність у легальному секторі економіки та обумовлюють пошук способів короткострокового чи одноразового отримання високих прибутків у “тіньовій” сфері. Попри деякі позитивні зрушення, які відбулися в останні роки, більшість перешкод на шляху розвитку малого бізнесу в Україні залишаються вельми потужними.

Для досягнення поставленої у науковій роботі мети, доцільно спершу з’ясувати сутність «малого підприємництва» та нормативно-правову базу, що регулює його діяльність.

Відповідно до Господарського кодексу України малими (незалежно від форми власності) визнаються підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує п’ятдесяти осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей

період не перевищує суми, еквівалентної п'ятисам тисячам євро за середньорічним курсом Національного банку України щодо гривні.

Діяльність підприємств малого та середнього бізнесу регулюють:

1. Закон України «Про підприємництво» від 7 лютого 1991 року N 698-XII;
2. Закон України «Про Національну Програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні» від 21.12.2000 р. №2157
3. Закон України «Про державну підтримку підприємництва» від 19.10.2000 р. №2063
4. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва»

У статті 12 Закону України «Про підприємництво» зазначені загальні гарантії прав підприємців. Держава гарантує всім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні права і створює рівні можливості для доступу до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів. У разі поставок підприємцем товарів, виконання робіт, надання послуг для задоволення державних потреб держава сприяє забезпеченню його матеріально-технічними та іншими ресурсами.

У статті 5. Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» зазначені основні напрями державної підтримки малого підприємництва, а саме:

- 1) формування інфраструктури підтримки і розвитку малого підприємництва, організація державної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів малого підприємництва;
- 2) встановлення системи пільг для суб'єктів малого підприємництва;
- 3) запровадження спрощеної системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;
- 4) фінансово-кредитна підтримка малого підприємництва;
- 5) залучення суб'єктів малого підприємництва до виконання науково-технічних і соціально-економічних програм, здійснення поставки продукції (робіт, послуг) для державних та регіональних потреб.

У 1999-2004 рр. було прийнято майже 20 указів Президента України з питань розвитку підприємництва, Верховною Радою України прийнято закони України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, а також “Про захист економічної конкуренції”, окремі норми якого передбачають виняток для малих та середніх підприємців у частині положень, що жорстко регулюють дії суб’єктів господарювання у сфері економічної конкуренції [3].

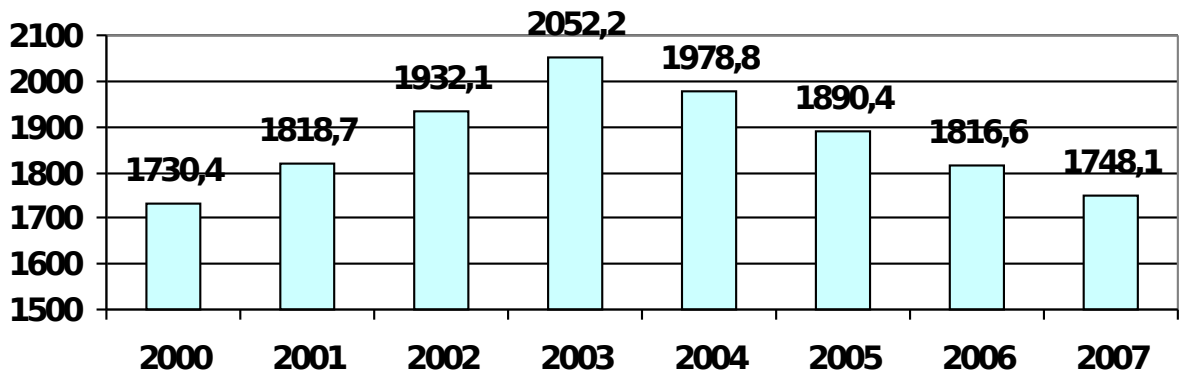
Аналіз економічних даних

В Україні простежується позитивна динаміка збільшення кількості малих підприємств. Загальне число суб’єктів ЄДРПОУ за період з 2000 по 2007 роки зросла в 1,5 рази або на 106081 підприємств. (графік 1)

Проте збільшенню кількості підприємств не відповідає збільшення кількості зайнятих працівників. (графік 2)

Графік 2
Кількість зайнятих працівників у малому бізнесі

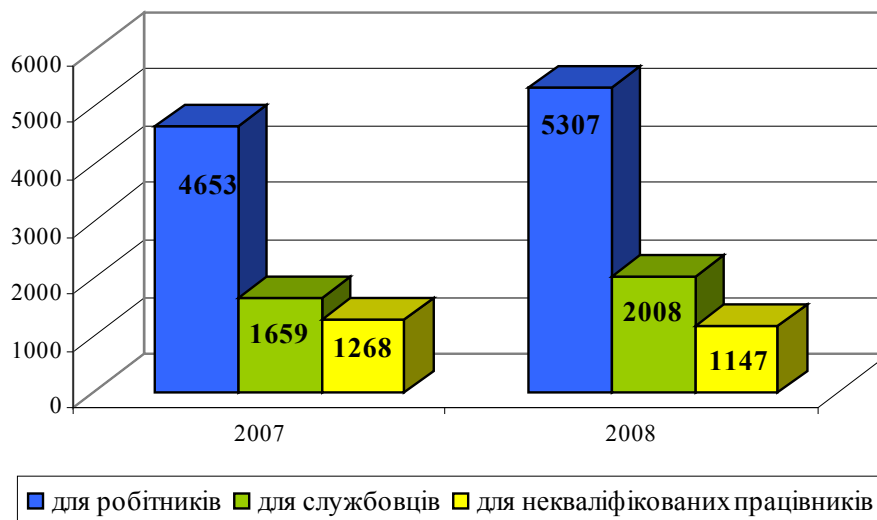
Як бачимо з графіка 2, цей показник був найбільшим у 2003 році, і порівняно з 2007 роком знизився в 1,17 рази, що свідчить про негативну тенденцію зменшення кількості зайнятих працівників на малих підприємствах. Разом з тим збільшується резерв робочих місць, якими можна задовольнити попит на відповідні вакансії [10].

За даними Держкомстату на січень-червень 2008 року потреба у працівниках становила 207,2 тис. осіб, що до відповідного періоду 2007 року становить 96,4 %. Серед них найбільше працівників потребує промисловість 67, будівництво – 19,3, державне управління – 18,0 тис. осіб.

Станом на 1 вересня 2008 року кількість зареєстрованих у Полтавській службі зайнятості вакансій становила 8462, що на 11,6 % більше ніж на відповідну дату 2007 року, в тому числі для законодавців, державних службовців і керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців – 2008 вакансій; для робітників сфери обслуговування та торгівлі, кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства, кваліфікованих робітників з інструментом, операторів та складальників устаткування і машин – 5307 вакансій; для осіб, які не мають професії або займали місця, що не потребують спеціальної підготовки – 1147 вакансії (графік 3)

Графік 3

Кількість зареєстрованих вакансій у Полтавській службі зайнятості станом на початок вересня 2007-2008 рр.

У Полтавській області станом на 2007 рік існувало 7310 малих підприємств, що відповідно складає 51 підприємство на 10 тисяч населення (по Україні 70 на 10 тисяч населення). Проаналізувавши статистичні дані, можна зробити висновок, що Полтавська область знаходиться на 12 місці серед областей України по кількості створених підприємств.

Частка у виробництві продукції (робіт, послуг) підприємствами малого бізнесу в Полтавській області становить 5,7 % загального обсягу виготовленої продукції, що на 1,3 % більше, ніж в цілому по Україні. Цей показник характеризує позитивну динаміку збільшення обсягу виробництва малих підприємств в нашому регіоні. Тож, можна зробити висновок, що в Полтавській області створені сприятливі умови для розвитку малого підприємництва, і воно виконує завдання, які на нього покладені, а саме: розвиток інфраструктури області, сприяння зменшенню безробіття.

Чисельність незайнятих осіб, які звернулися протягом шести місяців за сприянням у працевлаштуванні до служби зайнятості, в порівнянні з аналогічним періодом 2007 року, зменшилася на 7,5 %.

Разом з цим, збільшення осіб, які зареєстровані в службі зайнятості, відбулося в м. Полтава та в 4 районних центрах зайнятості. Найбільший приріст

незайнятого населення спостерігався в Решетилівському – 17,1 % та Машівському – 17,6 % районах. Кількість вакансій у звітному періоді склала 52,7 тис. одиниць, що на 3,5% більше, ніж у січні-червні 2007 року. При цьому, кількість укомплектованих вакансій за направленням служби зайнятості склала 24,4 тис. чол., а середня тривалість укомплектування вакансій збільшилася з 8 до 9 днів. Співвідношення чисельності незайнятих громадян та вакансій станом на 1 липня в цілому по області зменшилося з 4 до 3 осіб.

Протягом звітнього періоду службою зайнятості на підприємства, організації та установи області працевлаштовано 26,0 тис. чол., що на 2,7% більше за січень-червень 2007 року. Рівень працевлаштування зріс з 35,6 % до 40,2 %.

Завдяки надання дотацій роботодавцям з Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття 574 безробітних отримали роботу, що на 13,9 % більше відповідного показника 2007 року.

З початку року 403 особи виявили бажання зайнятися підприємницькою діяльністю і, захистивши бізнес-плани, одержали в міськрайцентрах зайнятості одноразово виплату допомоги по безробіттю (в січні-червні 2007 року – 371 осіб).

З метою отримання додаткового заробітку безробітні залучаються до громадських робіт. Протягом звітнього періоду в оплачуваних громадських роботах брало участь 10,7 тис. чол., що на 3,1 % більше минулорічного показника.

Проводиться цілеспрямована робота по направленню безробітних на навчання, перенавчання та підвищення кваліфікації за рахунок коштів служби зайнятості. Професійне навчання за звітний період проходило 6,2 тис. чол., що складає 111,3 % до показника 2007 року.

По підсумках роботи в I півріччі 2008 року в області забезпечено зростання по всіх показниках заходів активної політики зайнятості населення.

Даними заходами охоплено 42,9 тис. чол., і рівень охоплення збільшився з 58,0 % до 66,3 %.

На початок липня 2008 року чисельність осіб, яка отримувала послуги служби зайнятості, становила 25,9 тис. чол. проти 31,1 тис. рік тому.

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» (стаття 10) державна підтримка малого підприємництва щодо формування його інфраструктури здійснюється шляхом створення та забезпечення діяльності мережі бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів тощо.

Основними завданнями таких організацій є:

- консультування з питань законодавства України;
- надання інформації щодо здійснення державної підтримки суб'єктів малого підприємництва;
- надання інформації щодо наявності в регіоні необхідності використання товарів (послуг), що виготовляються суб'єктами малого підприємництва, які розташовані на території регіону;
- підвищення рівня кваліфікації управлінського персоналу суб'єктів малого підприємництва.

У Полтаві 16 лютого 1997 року створено бізнес-інкубатор, який має назву «Громадська організація «Полтавський бізнес-інкубатор»». У 2000 р. на базі організації створено Центр соціальної адаптації та підтримки підприємництва.

Місія організації:

- підтримка приватних підприємницьких ініціатив;
- економічний розвиток жінок та молоді;
- правова просвіта і правовий захист;
- сприяння економічному розвитку сільської місцевості;
- попередження нелегальної міграції;
- протидія насильству і торгівлі людьми;
- впровадження гендерної рівності в суспільстві.

Завдання організації:

- просвітницька діяльність: проведення семінарів, тренінгів, програм навчання фаховим навичкам, майстер – класів, консультацій; правова просвіта та правовий захист;
- аналітична діяльність: дослідження підприємницького середовища, міграційних процесів, гендерного паритету, усвідомлення проблеми торгівлі людьми;
- інтеграційна діяльність: проведення «круглих столів», громадських слухань, форумів, конференцій, медіа - заходів;
- видавнича діяльність: видання буклетів, poradників, інформаційних бюлетенів, методичних рекомендацій.

Успішні проекти, реалізовані Центром

1. «Жінка у бізнесі» за підтримки МФ «Відродження», 2001 – 2002 рр.
2. «Бізнес – справа жіноча» за підтримки Winrock International, 2002 – 2003 рр.
3. «Жіночий успішний бізнес» за підтримки Фонду «Дім Свободи» ПАУСІ, USIAD 2003 – 2004 рр.
4. «Жінка у бізнесі. Нові можливості» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні, 2005 – 2006 рр.
5. «Підтримка приватних підприємницьких ініціатив молоді» за підтримки Фонду підтримки підприємництва міста Полтави, 2004 - 2005 рр.
6. «Stop – торгівлі людьми» за підтримки Корпусу Миру, 2005 – 2006 рр.
7. «Створення віртуального офісу для починаючих підприємців» за підтримки Фонду підтримки підприємництва міста Полтави, 2005 – 2006 рр.
8. «Протидія торгівлі людьми» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні, 2006 – 2007 рр.

Організація є представництвом Всеукраїнської громадської організації «Жіночий консорціум України» у Полтавській області, членом Української асоціації бізнес – інкубаторів та інноваційних центрів.

За період діяльності до Центру звернулося понад 22 тис. громадян, які отримали необхідну кваліфіковану інформаційно-консультативну допомогу для започаткування і ведення підприємницької діяльності. Учасниками проектів, виконаних Центром стали понад 11 тис. підприємців, 212 осіб за підтримки організації започаткували власну справу, 50 - розширили свою діяльність і успішно розвивають власний бізнес. Жінки-підприємці стали учасниками проекту "Жінка у бізнесі" та об'єдналися у громадську організацію "Асоціація жінок у бізнесі", яка активно співпрацює з Бізнес-інкубатором. Організація має досвід з реалізації 16 проектів за підтримки міжнародних фондів [10].

Як бачимо ця організація досить успішно працює на благо розвитку Полтавського регіону, має вихід на міжнародні фонди, заручена підтримкою органів місцевого самоврядування, має авторитет серед населення.

Хоча організація успішно працює у межах області, проте на думку авторів доцільно залучати молодь до розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, і робити це, починаючи з того часу, коли молода людина (а такими є особи віком від 15 до 35 років) ще знаходиться на студентській лаві. Як уже зазначалося, малі та середні підприємства не потребують значних фінансових ресурсів для створення, вони більш гнучкі, що найбільш імпонує молодому підприємцю.

Доцільно створювати бізнес-інкубатори на базі вищих навчальних закладів, вони допоможуть розвинути інфраструктуру самого навчального закладу (адже це інвестиції у новий проект з боку спонсорів), і значно покращити фінансові показники області по відношенню до України. Необхідно націлити діяльність цих інкубаторів при університетах в наукомісткі та високотехнологічні галузі (електроніку, приладобудування) та інші.

Ідея створення бізнес-інкубаторів, які націлені на розвиток малого та середнього бізнесу вже визнана у світі. Так, наприклад, Німеччина переорієнтувала державну політику на малий бізнес у зв'язку з можливістю створення нових робочих місць. На таких підприємствах 4/5 усієї молоді здобувають кваліфікацію, а переважна більшість випускників ВНЗ віддають

перевагу тому, щоб починати свою трудову діяльність у малих та середніх фірмах. Особливість ФРН – розвиток інноваційного малого бізнесу на регіональному рівні (в основному на базі середніх підприємств). У фінансуванні беруть участь приватні фірми. У цій країні щороку створюється 250-400 нових венчурних фірм, на допомогу яким виділяється 2 млрд. марок.

У США ще в 1953 році створена Адміністрація малого підприємництва, яка:

- Забезпечує фінансову підтримку (щороку 4 млрд. доларів).
- Сприяє в одержанні замовлень.
- Надає різного роду безкоштовні консультації.

Доходи малих підприємств тут оподатковуються на пільгових умовах. Так, при місячному доході до 16 тис. доларів підприємства сплачують 10% податку, від 16 до 50 тис. доларів – 15%, від 51 до 75 – 25%, більше 75 тис. доларів – 34%.

Згідно законодавства Франції, з 1982 року новостворені малі компанії звільняються на 3 роки від сплати податків. Протягом двох наступних років компанії виплачують лише половину належної суми податку.

У Тайвані, наприклад, створено 70 інкубаційних центрів, у тому числі 60 – при університетах [5].

На базі Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка вже проходить практичну першу стадію новий проект – бізнес інкубатор – згідно з програмою TACIS.

TACIS (Technical Assistance for the Commonwealth of Independent States) – це програма, розроблена Європейським Союзом для 12 нових незалежних держав (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргиз стан, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна) у цілях сприяння розвитку гармонійних і міцних економічних і політичних зв'язків між Євросоюзом і цими країнами-партнерами.

Мета програми полягає у підтримці зусиль країн-партнерів по створенню суспільств, заснованих на політичних свободах і економічному процвітанні.

TACIS йде до цієї мети шляхом надання субсидій (безвідплатного фінансування) для передачі ноу-хау, подаючи підтримку процесу переходу до ринкової економіки і демократичного суспільства.

У тісній взаємодії з країнами-партнерами TACIS визначає, яким чином повинні витратитися кошти. Це дозволяє TACIS здійснювати фінансування відповідно до політики реформ і першочергових задач кожної конкретної країни. У контексті ширших міжнародних зусиль TACIS працює у тісній взаємодії також з іншими донорами і міжнародними організаціями.

TACIS передає ноу-хау, яке мають у своєму розпорядженні державні і приватні організації найширшого спектру, що дозволяє поєднувати досвід ринкової економіки і демократії з професійними навичками і знаннями на місцях. Ноу-хау передається у формі надання консультативного сприяння в питаннях політики шляхом направлення груп експертів, проведення експертних досліджень і професійної підготовки, шляхом створення і реформування правової і нормативної бази, інститутів і організацій, а також встановлення партнерських відносин, розвитку міжнародних мережених структур, сприяння процесу поріднення і проведення пілотних проєктів. TACIS виконує також роль каталізатора, відкриваючи доступ до коштів основних кредиторів і інвесторів, завдяки проведенню передінвестиційних досліджень і техніко-економічних обґрунтувань.

TACIS сприяє розумінню і належній оцінці демократії і соціально-економічної системи, орієнтованої на ринок, шляхом заохочення зв'язків і міцних відносин між організаціями в країна-партнерах і їх колегами в Європейському Союзі.

Основними пріоритетними галузями, що фінансуються TACIS, є: реформи державного управління, реорганізація державних підприємств, розвиток приватного сектору, інфраструктури транспорту і зв'язку, енергетики, ядерної безпеки, охорона навколишнього середовища, створення ефективної системи виробництва, переробки і розподілу продуктів харчування, розвиток

системи соціального захисту та освіти. Кожна країна вибирає пріоритетні сектори, виходячи зі своїх потреб.

Так, основними завданнями бізнес-інкубаторів у Німеччині вважаються наступні:

- інноваційні консультації у створенні власного бізнесу;
- підтримка у виданні свідоцтв, патентів, ліцензій;
- здійснення вкладу до капіталу майбутнього підприємства;
- організація ярмарок-вакансій, семінарів, тренінгів;
- всебічна фінансова підтримка.

Функціонування підприємства, створеного за допомогою бізнес-інкубатора, неможливе без підтримки його тим навчальним закладом, де воно було організоване. Тож, необхідно розробити певну систему, за допомогою якої буде можливо забезпечити нормальне та стабільне існування на сучасному ринку нового підприємства (малого чи середнього).

Але це зробити вкрай важко, адже необхідно продумати всі можливі шляхи розвитку такого підприємства, його поведінку у нинішніх нестабільних умовах.

Усі ми знаємо, і це не варто приховувати, що в Україні зараз панує економічна криза.

Україні обіцяють зниження темпів зростання ВВП й інфляції. Усі провідні економісти прогнозують дуже важкий 2009 рік з погіршенням ситуації у 2010 році. Міжнародний валютний фонд (МВФ) очікує, що у 2009 році почнеться рецесія світової економіки – темпи її зростання знизяться на 3%.

Гальмування зростання ВВП України, за прогнозами фонду, буде більше істотним, у три рази – до 2,5%, при інфляції в 18,8%.

Утім, з кризи країна повинна вийти вже у 2010 році, вважають в МВФ. Українські експерти менш оптимістичні.

У середу МВФ оприлюднив огляд стану світової економіки World Economic Outlook, у якому прогнози темпів зростання глобальної економіки знижені з 4,1% до 3,9% на цей рік і до 3% - на 2009 рік.

Найменше економічне зростання наступного року очікується в розвинутих країнах – у США на 0,1% (раніше - 0,6%), в Італії і Великобританії буде падіння ВВП на 0,1-0,2%, У Німеччині – нульове зростання, а у Франції – збільшення ВВП усього на 0,2%.

Перший заступник директора-розпорядника МВФ Джон Ліпкі пояснив такі прогнози тим, що багато розвинутих економік вже вступили до м'якої рецесії.

«Світове зростання, швидше за все, буде вповільнюватися далі, поки в другій половині майбутнього року не почнеться поступове пожвавлення», - відзначає експерт.

«Україна економічно і фінансово живе стабільно, і я можу твердо сказати, що світова фінансова криза на Україну не перекинеться», - сказала прем'єр у одному інтерв'ю.

Разом із тим, певні тривожні економічні показники в Україні все ж таки існують. Наприклад, в січні-серпні 2008 р. за річним рівнем інфляції (до. Січня-серпня 2007 р.) Україна зайняла третє місце серед країн СНД з показником 26,4%. За цим параметром нашу державу обігнали тільки Таджикистан і Киргизія.

Якщо у квітні поточного року очікування зростання ВВП на 2009 рік становили 4,2%, то тепер вони погіршені до 2,5% (прогноз 2008 року поліпшений з 5,6% до 6,4%) [12].

Тож як тут говорити про розвиток малого та середнього бізнесу, якщо під впливом світової фінансової кризи банкрутують, до цього стабільні, великі корпорації та могутні банки?

Але, все ж таки будемо сподіватися на краще та намагатися підняти економіку. Як уже зазначалося вище, малі та середні підприємства у розвинутих країнах світу складають хребет економіки.

Отже, ми пропонуємо створювати бізнес-інкубатори або бізнес-центри на базі вищих навчальних закладів.

Ця програма передбачатиме такі етапи:

1. створення нормативно-правової бази, щодо легалізації діяльності подібних інкубаторів та центрів у навчальних закладах;
2. розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження проекту «Бізнес-інкубатор» у ВНЗ;
3. проведення конкурсу на кращий бізнес-план, виявлення перспективних та цікавих бізнес-ідей, які б найбільшим чином сприяли розвитку інфраструктури закладу та територіальної громади в цілому;
4. надання коштів (гранти та призові фонди, кошти на реалізацію проекту);
5. спостереження за діяльністю та стабільністю розвитку підприємства, створеного завдяки проекту «Бізнес-інкубатор».

Отже, необхідно розробити низку законів, які б регулювали діяльність як самих бізнес-інкубаторів, так і підприємств, які на них були створені. Аналізуючи закони та нормативні документи на початку даної наукової роботи, ми дійшли висновку, що розроблені, так звані, «рекомендації» щодо створення бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів, визначені їхні функції та завдання, але не існує жодного закону (лише законопроекти!), який би засвідчував про зниження податкових ставок для підприємств з «інкубатора» і т.п. На нашу думку, доцільно було б впровадити досвід інших країн, створити всі необхідні умови для розвитку малого та середнього бізнесу, звільнивши від податків у перші роки існування або знизити податкову ставку до мінімального розміру таким чином, щоб саме ці податки не обмежували ініціатив підприємців, які очолюють такі підприємства.

Так як малі та середні підприємства будуть створюватися на базі вищих навчальних закладів, тому їх потрібно націлювати на наукомістку галузь, яка може знайти підтримку та допомогу в наукових школах закладу. Наприклад, у

нашому навчальному закладі функціонує шість наукових шкіл, науково-дослідницькі лабораторії, створена необхідна база для розвитку науковця-підприємця.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка переймає міжнародний досвід щодо введення інноваційних програм розвитку, у тому числі і проект TACIS.

8 вересня цього року спільно з Німецьким бюро технічного співробітництва ПолтНТУ розпочав роботу над пілотним проектом «Підтримка студентського підприємництва». У рамках проекту для студентів університету запроваджений семитижневий курс тренінгів, на яких вони ознайомляться із принципами та основами підприємницької діяльності й пишуть бізнес-плани. На даному етапі у проекті приймає участь 25 студентів ПолтНТУ, бізнес-проекти яким допомагають створювати досвідчені тренери з м. Полтава (викладачі різних ВНЗ м. Полтави, підприємницьких структур та інші особи, обрані німецьким бюро технічного співробітництва).

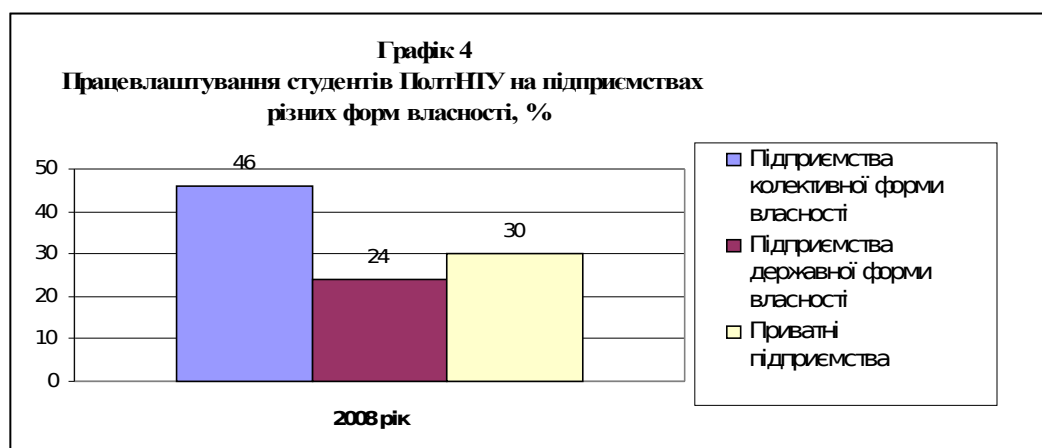
До 1 листопада студенти мають подати готові бізнес-плани для розгляду їх україно-німецькою комісією, яка й обере 3-х переможців. Тренери та учасники проекту ніяким чином не можуть вплинути на вибір переможців, адже всі роботи передаються для перевірки у закодованому вигляді. Оцінюватися буде відповідність формальним вимогам, поставленим на старті проекту, реальність та перспективність виконання. У результаті переможці отримають грошові кошти на втілення свого бізнес-проекту в життя. Перша премія складає 1500, друга — 1000, третя — 500 євро.

Але ці кошти студенти не матимуть змоги використати у цілях, інших від тих, які зазначені у бізнес-плані, адже вони будуть нараховані на рахунок підприємства, яке вони повинні створити до 1 грудня 2008 року, і лише в тому випадку з рахунку німецького бюро технічного співробітництва будуть перераховані відповідні грошові суми. Це підприємство ще протягом року будуть моніторити фахівці німецького бюро технічного співробітництва,

надаватиме консультації різного плану для підтримки функціонування підприємства на ринку [13].

Таким чином, ми плануємо, що цей пілотний проект успішно завершиться і стане початковим етапом у створенні бізнес-інкубатора у нашому навчальному закладі.

До того ж цей проект зможе значно покращити працевлаштування студентів. За даними відділу маркетингу ПолтНТУ із 1076 цьогорічних випускників нараховувалося 468 студентів бюджетної форми навчання, 608 — контрактної. Нині влаштовані всі випускники бюджетної форми навчання. Працевлаштування здійснювалося шляхом укладання тристоронніх угод між університетом, підприємством та студентом (графік 4) [13].

Ці показники вдасться значно підвищити за рахунок створених нових робочих місць за рахунок впровадження подібного проекту на базі ВНЗ, що покращить рейтинг навчального закладу та забезпечить приплив абітурієнтів.

Висновки.

Аналізуючи існуючі програми розвитку малого та середнього бізнесу і Україні, можна відмітити їх недосконалість, невідповідність світовим стандартам, відсутність чітко сформульованої в системі правових актів державної політики у сфері підтримки малого підприємництва.

Досліджуючи світовий досвід сприяння та підтримки малого та середнього підприємництва, слід зазначити, що у таких країнах як Франція та Німеччина ці види підприємництва займають провідне місце в економіці,

складають так званий «хребет». Саме тому для них створена сприятлива податкова політика (прогресивна модель: зі збільшенням прибутку, збільшується податок на нього) (США), або взагалі відсутній податок на прибуток у перші роки існування (Франція). На нашу думку, Україні потрібно вдосконалити систему оподаткування, а особливо у сфері малого та середнього бізнесу.

Щодо сучасного стану розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, можна стверджувати, що ця сфера підприємництва досить активна. На 1 січня 2007 року в Україні існувало 324011 малих підприємств, що на 16613 більше, ніж у 2006 році. Це показує позитивну динаміку розвитку, але це підприємства торговельної та обслуговуючої сфери, більш перспективним було б створювати підприємства наукомісткої галузі.

Тож, у рамках залучення молоді до реалізації програм розвитку малого та середнього бізнесу, ми пропонуємо створювати бізнес-інкубатори на базі вищих навчальних закладів, це допоможе розвинути інфраструктуру самого університету і територіальної громади в цілому, що у свою чергу підвищить рівень життя населення та стійкість його до економічних криз.

Література

1. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2001.
2. Економічна і регіональна політика, 2002, №2, С. 105-121.
3. Фінанси України, 2004, №1, С.15.
4. Економіка України, 2005, №12, С. 11-18.
5. Актуальні проблеми економіки, 2006, №2 (56), С. 4-13.
6. Закон України «Про підприємництво».

7. Закон України «Про національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні».
8. Закон України «Про державну підтримку підприємництва».
9. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва».
10. Офіційний сайт Держкомстату України (www.ukrstat.gov.ua)
11. Офіційний сайт “Громадської організації «Полтавський бізнес-інкубатор»”.
12. Офіційний сайт євро комісії (www.europa.eu.int).
13. Полтавський національний університет (газета), 2008, №12.